

Energi- og miljøkomiteen

Stortinget

Postboks 1700 Sentrum
0026 Oslo

Deres ref.

Vår ref.: Jonas Løvdal

Vår dato: 15.03.2026

Høringssvar fra Distriktsenergi til Representantforslag 139 S – (2025–2026) - om tiltak for mer effektiv og økonomisk utnyttelse av strømmettet

Distriktsenergi representerer mer enn halvparten av landets energiverk. Med dette svaret følger vårt innspill til høringen.

Høringssvar

Distriktsenergi viser til åpning for å fremme skriftlige innspill til dette representantforslaget fra FrP, med frist 17. mars 2026.

Vi takker for anledningen til å komme med skriftlige innspill til de forskjellige forslagene i dette representantforslaget fra Fremskrittspartiet. Vi velger å svare ut de forslagene vi mener er viktigst å gi en klar tilbakemelding på. Vi stiller oss bak noen forslag, men er mer kritiske til andre.

Tilsvar på flere av punktene i forslaget:

Svar til forslag nr 5. “Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til tiltak for å redusere antall nettselskaper”.

Det å bruke regulering til å tvinge gjennom sammenslåinger eller fusjoner mellom selskaper, er et grep som ikke bør benyttes. Først og fremst fordi vi mener at selskapets eiere selv bør være nærmest å vurdere om det er fornuftig å gi eierskapet videre til noen andre, uavhengig av om det er mot vederlag eller nye eierandeler, og uavhengig av om det er eiere som private aksjonærer eller kommunale eiere.

Videre mener vi det er uklokt av nasjonale politikere å lage regelverk som enten tvinger selskaper til å slå seg sammen, eller lager beviste hindringer som gjør det mindre økonomisk gunstig å være eier enn det burde være. Det vil i så fall innebære en indirekte overføring av verdier fra en aktør, i dette tilfelle kommuner, til en annen aktør som er et større selskap. Slik regelskapt verdiforringelse eller overføring er noe vi mener man burde avstå fra på prinsipielt grunnlag. Dessuten er det verdt å minne om at dersom selskapets eiere mener at det er formålstjenlig for selskapet og deres kunder å gjennomføre en fusjon, vil denne komme uavhengig av press fra Stortingets side.

Vi vil også bemerke at det er ingen grunn til å tro at en fra Stortingets side besitter kunnskap som gjør at en kan peke på hvilke av landets nettselskaper som vil være best i monopolkonkurransen en gang inn i fremtiden. Faren for å spenne bein på de beste selskapene med et regelverk som favoriserer noen framfor de andre er åpenbar og må unngås.

Etter å ha sett på statistikk og tall som ligger åpent hos RME, kan vi fremheve at det i dag ikke vises noen tydelig sammenheng mellom størrelse på selskapene og effektivitet. Hypotesen om at større selskaper automatisk er mer effektive fremstår derfor som svak. Mindre nettselskaper er ofte mer selvhjulpne, fordi de i mindre grad har outsourcet driften. I flere bransjer ser vi at de største digitale «frontrunnere» i dag ofte er små selskaper med en håndfull mennesker som driver utviklingen.

Dessuten når det gjelder beredskap viser vi til erfaringer fra krigen i Ukraina. Her vises det ofte til fordelene med en desentralisert produksjon og distribusjon i et beredskapsperspektiv. Med et finmasket nett, blir det vanskeligere å slå ut store deler med ett eller få angrep.

Mindre selskaper har også noen ganger flere ansatte per kunde enn større selskaper. Dette skyldes færre kunder per kilometer ledning, krevende topografi, samt at de ofte er lokalisert steder hvor det ikke er mulig å få avtale med en under-entreprenør som kan garantere folk med rask nok responstid.

Flere ansatte som bor nær nettet de skal arbeide med kan dessuten sees på som en styrke for lokal beredskap. Nærhet til kunden og lokalkunnskap er viktig i et totalberedskapsperspektiv, fordi du må forstå topografien der du jobber. Du må også raskt kunne finne alternative løsninger hvis veier er avskåret eller bruer er kollapset. Da må rett og slett kjenne området.

Når mobilnettet ikke fungerer eller det er vanskelig å komme frem til et reparasjonspunkt må alle tilgjengelige krefter komme på plass. Dermed går man egentlig over fra kriseledelse til relasjonsledelse ganske raskt, fordi «kartet må tilpasses terrenget». I mindre selskaper kjenner man både hverandre og de lokale kreftene bedre enn i veldig store selskaper. Dette er en klar fordel når gjelder reparasjonsarbeid, og for totalberedskapen i Norge, som vi mener Stortingspolitikere i særskilt bør være opptatt av.

Vi mener det er viktig i denne diskusjonen og også trekke frem en klar endring de siste årene. Der et alternativ til konsolidering av selskaper er økt samarbeid mellom nettselskaper. Dette ser vi en klar økning av i Norge, og Nettalliansen har hele 20 nettselskaper tilknyttet seg som eiere som samarbeider på tvers av selskapene om alt som kan skape stordriftsfordeler når gjelder IT- og OT-messig drift. Det finnes også andre samarbeid som gir de samme effektene. Videre er det også mange bilaterale samarbeidsavtaler om beredskap mellom landets nettselskaper. Vi anser derfor hele diskusjonen om å tvinge mindre selskaper til å fusjonere, eller bli tatt over av de største selskapene, som en gammeldags og utdatert tilnærming.

Til sist kan vi legge til at effektivitetsreguleringen som nettselskapene lever under i dag ikke kan fungere hvis det blir for få selskaper. Dermed må man på forhånd tenke ut nye mekanismer for slik monitorering hvis man velger å gå for dette forslaget. Vi mener for så vidt at dagens regulering har svakheter som burde gjøres noe med, men svakhetene går heller i retning av å favorisere de større selskapene.

Distriktsenergi stiller seg således ikke bak forslag nr. 5 i representantforslaget.

Svar til forslag nr 4. “Stortinget ber regjeringen gjøre de nødvendige endringene i inntektsrammen, slik at nettselskapene får dekning for investering og drift av ny teknologi som kan bidra til å utnytte nettet bedre”.

Reguleringen vi har i dag ble utviklet i en tid hvor vi hadde mer enn nok kapasitet. I dag er situasjonen en annen. Dagens regulering fremmer dessverre ikke selskaper som ønsker å være “fremme i skoa”, men favoriserer selskaper som sitter mest mulig “stille i båten”. Distriktsenergi har over lengre tid pekt på at dagens regulering i for liten grad gir nettselskapene tilstrekkelige incentiver til å investere i teknologi som kan bidra til bedre utnyttelse av eksisterende nettkapasitet.

I en situasjon der mange områder opplever kapasitetsutfordringer og økende tilknytningskøer, er det avgjørende at reguleringen legger til rette for investeringer i digitale løsninger, overvåkingsteknologi og andre tiltak som kan bidra til mer effektiv drift av nettet. Vi støtter derfor forslaget om å gjøre nødvendige endringer i inntektsrammereguleringen slik at investeringer i ny teknologi og tilhørende drift i større grad kan inngå i nettselskapenes kostnadsgrunnlag.

Vi mener samtidig at bedre rammevilkår for slike investeringer vil kunne bidra til økt innovasjon og samarbeid i bransjen. Flere nettselskaper samarbeider allerede om forskning og utvikling for å ta i bruk nye løsninger som kan gi bedre utnyttelse av nettet. Slike samarbeid kan bidra til mer effektiv utvikling, bedre kapasitetsutnyttelse og implementering av nye løsninger. Dersom teknologiinvesteringer også gis bedre regulatoriske rammer, vil det kunne styrke både utviklingen av innovasjon og nettselskapenes evne til å ta i bruk løsningene.

I denne sammenheng bør også utformingen av normandelen i reguleringen vurderes. Går man fra dagens splitt med 30/70, til en 50/50 splitt, vil dette redusere risikoen ved investeringer og på den måten legge til rette for å investere før og ikke senere.

Distriktsenergi mener det er viktig at reguleringen i større grad premierer selskaper som går foran i utviklingen av nye løsninger som kan bidra til mer effektiv drift og bedre kapasitetsutnyttelse i nettet. En slik justering vil kunne styrke innovasjonstakten og bidra til at løsninger som allerede utvikles i bransjen raskere kan tas i bruk i større deler av strømmettet.

Ved å pause hele eller deler av kostnadsnormen vil nettselskapene få incentiver til å bygge ut nett, fordi de vet at kostnadene blir dekket. Organisasjonen Zero har pekt på at Norge allerede ligger bakpå med nettutbygging, og fremhever at den samfunnsøkonomiske kostnaden av å ikke bygge nett, ikke er tatt med i dette regnestykket. Fra <https://www.elektro247.no/zero-foreslaar-tiltak-for-oekt-nettkapasitet.6734957-567787.html>

Distriktsenergi stiller seg bak forslag nr. 4 i representantforslaget.

Svar til forslag nr 6. “Stortinget ber regjeringen fremme forslag om nødvendige endringer i energiloven og tilhørende forskrifter som kreves slik at enkle linjesaker i samme trasé og arbeid innenfor samme inngjerdede områder ikke skal være søknadspliktig”.

Distriktsenergi støtter forslaget om å gjøre nødvendige endringer i energiloven og tilhørende forskrifter slik at enkle linjesaker i samme trasé og arbeid innenfor samme inngjerdede område ikke skal være søknadspliktig. Slike tiltak har i mange tilfeller begrensede konsekvenser for omgivelsene, men kan likevel bli forsinket av omfattende saksbehandling. Å fjerne unødvendige søknadsprosesser vil kunne bidra til raskere gjennomføring av nødvendige oppgraderinger og mindre tiltak i nettet.

Distriktsenergi stiller oss bak forslag nr. 6 i representantforslaget.

Svar til forslag nr 7. “Stortinget ber regjeringen forenkle saksbehandlingen av nye konsesjoner i NVE for både nett og kraftutbygging”.

Saksbehandlingstiden for nett og kraftkonsesjoner må ses i lys av behovet for å sikre en tilfredsstillende demokratisk saksbehandling og samtidig sikre at vedtak fattes innen rimelig tid. Det er i dag et økende fokus på raskere saksbehandling hos sittende regjering, noe som også har medført konkrete forslag for å redusere saksbehandlingstiden. Det gjelder blant annet økt bruk av hurtigspor og økte bevilninger til NVE. Dette er gode tiltak, men slik vi ser det bør det være grunnlag for å ytterligere sette opp tempo. Lange behandlingstider bidrar i dag til forsinkelser i utviklingen av nødvendig infrastruktur, og kan forsinke både næringsutvikling og elektrifisering

Her bør man se hen til økt bruk av parallelle prosesser og det bør vurderes å sette opp krav til saksbehandlingstid også hos offentlige myndigheter. Vi vil også understreke at stadige nye krav til utredninger særlig relatert til nettkonsesjoner medfølger stadige utsettelse. Det kan tidvis se ut som at nye krav kommer fordi myndighetene ikke ønsker eller evner å fatte nødvendige beslutninger.

Vi stiller oss derfor bak forslaget nr. 7 i representantforslaget.

Sammen med tiltakene i forslag nr 6 i representantforslaget mener vi dette vil kunne redusere ledetidene og bidra til at nødvendig kapasitet kommer raskere på plass.

Svar til forslag nr 10. *“Stortinget ber regjeringen åpne for at tilkobling til strømmettet på vilkår for næringslivet kan brukes i større grad enn i dag, særlig med henblikk på å sikre tilgjengelig kapasitet for forsvar, forsvarsindustri og andre sikkerhetspolitiske formål”.*

Det er Statnett som sitter med systemansvaret i dag og med dette ansvaret følger også en vurdering av hvor «tøft» kraftsystemet kan kjøres. Og det er i den anledning også Statnett som holder i ordningen knyttet til vurderingen av tilknytning på vilkår (TPA).

Vår tilnærming er likevel følgende;

I Norge har vi en oppetid på nettet i verdensklasse. Når strømmen likevel går, skyldes dette i all hovedsak naturgitte forhold som flom og vind mm. Det er ytterst sjelden at et strømbrudd skyldes at det tas risiko i Statnetts driftsmiljø. Vi mener at driftsmiljøet må utfordres på å kjøre kraftnettet litt hardere enn i dag. Det samme gjelder bruk av TPA.

Vår erfaring er at det tidvis er stor uenighet mellom regionale aktører og Statnett når det gjelder spørsmålet om drift av nettet. Statnett holder igjen til stor frustrasjon hos den regionale aktøren, som er av den oppfatning at her er det mer å gå på. Frustrasjonen hos den regionale aktøren blir ytterligere forsterket når Statnett også holder igjen med bruk av TPA. Da har kunden akseptert at strømmen kan bli borte på gitte vilkår, og til tross for dette sier Statnett nei. Ett eksempel på dette finner vi i det såkalte Vestsnittet i Nordland.

Når det gjelder spørsmålet – «særlig med henblikk på forsvar.. mv», er vi her i spørsmålet om at noen kunder må prioriteres på bekostning av andre. Prioriteringsspørsmål kommer naturligvis opp når det er knapphet på et gode, denne gangen på tilgang til kraftnettet. Så langt har spørsmålet om prioritering langt på vei blitt møtt med et sett av regler rundt modenheitskriterier. Dette er en god tilnærming der formålet er å rydde opp i køen blant aktører som vil på nettet. Nå kommer det også regler der aktører som ikke bruker tilkjent kapasitet kan miste denne. Dette er bra.

Om det skal prioriteres mellom lovlige aktører, der noen skal fram i køen på bekostning av andre fordi virksomheten er viktigere, er vi av den oppfatning at en slik prioritering må foretas av politiske myndigheter. Det er derfor slik vi ser det helt betimelig at forslagstiller her ber regjeringen se på forsvarsformål i dagens geopolitiske situasjon. Det kan ikke være opp til hvert enkelt nettselskap å foreta en slik prioritering.

Distriktsenergi stiller seg bak forslag nr 10 i representantforslaget.

Svar til forslag nr 12. "Stortinget ber regjeringen innføre en ordning med reservasjonsleie i nettkøen, slik at nettkapasitet i større grad tildeles aktører med reelle og modne prosjekter, og for å motvirke køposisjonering og unødig binding av kapasitet.

Modenhetskriteriene er det første konkrete tiltak av betydning som myndighetene har innført. Derfor mener vi det er fornuftig å la dette virke før det iverksettes nye tiltak. Se forøvrig også til svar til forslag nr 10 ovenfor.

Distriktsenergi stiller seg derfor foreløpig ikke bak forslag nr 10 i representantforslaget.

Svar til forslag nr 13. " Stortinget ber regjeringen vurdere å benytte reservasjonsretten dersom EU innfører en avgift på flaskehalsinntektene på strømmettet hvor Norge kom mer dårlig ut".

Distriktsenergi stiller seg bak forslag nr 13 i representantforslaget fullt og helt.

Svar til forslag nr 14. Stortinget ber regjeringen forenkle regelverket for områdekonsesjon, slik at nettselskapene gis økt handlingsrom til å gjennomføre tiltak innenfor konsesjonen, herunder mindre justeringer, nettforsterkninger og kapasitetsøkende tiltak som i dag krever behandling hos NVE.

Stortinget ber regjeringen forenkle regelverket for områdekonsesjon, slik at nettselskapene gis økt handlingsrom til å gjennomføre tiltak innenfor konsesjonen, herunder mindre justeringer, nettforsterkninger og kapasitetsøkende tiltak som i dag krever behandling hos NVE.

Det er viktig å forenkle saksbehandlingen der det mulig for å få gjennomført tiltak uten unødvendig byråkrati og tidsbruk.

Distriktsenergi stiller seg derfor bak forslag nr 14, som kan bety en forenkling i saksbehandlingen, der en ser på tiltak som kan gjennomføres med hjemmel i selskapenes områdekonsesjon og dermed uten at det kreves behandling hos NVE.

Vennlig hilsen

Distriktsenergi

Jonas Løvdal
Næringspolitisk seniorrådgiver
og nestleder